

חכמת שלמה

תורות וסיפורים של ר' שלמה קרליבך

"ויקהל משה את בני ישראל"

עלון מספר – 34
פרשת ויקהל-פקודי
תשע"ג

בפנים מכוונת ירושלים לעיר של מעלה, מה אנחנו מבינים בזה? מבהיל שאנו לא מבינים די את הרעיון...

והמשכן וכן בית המקדש השלישי שיבנה במהרה, נבנה מכל איש ישראל, כי לכל אחד מישראל יש איזו מצווה שעושה בכל לבו, ראשו ורובו בו. וכשביקש משה להקים את המשכן, נפל מאה וחמישים פעמים, וכל פעם היתה נפילתו כמו חורבן בית המקדש, כי להשיג הנקודה והמצווה הקדושה האחת שעושה אדם בכל ליבו, ואותה יכול לתפוס ולגלות רק משיח צדקנו.

משה רבינו לא נכנס לארץ, כי הוא היה כמו תורה שבכתב, שיש בה סך של כך וכך אותיות והכל עם גבולות. תורה שבעל פה היא בלי מילים, וממש מעבר לגבולות. ארץ ישראל הייתה תורה שבעל פה בלי מילים – "אותיות פורחות באוויר" גאוועלד!

המשיח תופס את עומק הנקודה של כל ישראל שיתאחד עם ארץ ישראל עם התורה שבע"פ בבניין בית המקדש במהרה בימנו.

עוד תורה מהרבי מסכותשוב זי"ע על אחדות ישראל מהפרשה – "ויקהל משה את כל עדת ישראל" מרמז לנו את העומק של אחדות עם ישראל, כי היסוד לבניין המשכן בית ד' מקום השראת השכינה היה, רק על איחוד של כל ישראל אל מקום אחד לבוא ולהתפלל לפני הקב"ה. לפני בנין המשכן היה כל אחד יכול להקריב קרבנות ביחיד, לא כן עתה שצווה השי"ת להקהיל "את כל עדת בני ישראל". ע"י כך שבני ישראל באהבה ואחוה, נמצא, שכבר נמצאת שם השראת השכינה, ושכנתי בתוכם בתוך כל אחד ואחד. לכן, צווה כאן את מצוות השבת, שבת קודש יום שכל הבריאה מתאחדים בה, וכמו שכתוב בזוהר הקדוש כי כל הברכה של מעלה ושל מטה ביום השביעי תלויים בשבת קודש. הפסוק "לא תבערו אש" מדבר על אש המחלוקת, שאסור בשום אופן שיהיה מחלוקת ביום השבת, כי שבת צריכה להביא מנוחה ושלוש והרחמן הוא יברך את עמו בשלום.

"ויקהל משה את בני ישראל" – השי"ת ברוב רחמיו חס עלינו ונכתבה פרשת כי תשא עם מעשה העגל, בין פרשות תצוה לויקהל. לו היינו מקבלים את התורה – פרשת יתרו ואחר כך מיד היה כתוב את חטא העגל כסדרן, לא היינו יכולים לעמוד על הרגלים מפני הבושה ולכן חטא העגל כתוב בין הפרשיות של בניית המשכן.

באמת אנשים יכולים להקהל למטרות שונות, אבל לאחד אותם לאחד, רק השם יתברך יכול, ואת זה מגלה משה רבינו לכלל ישראל, ההתקהלות הזאת באחדות, מכפרת על חטא העגל, שיער פירוד בין עם ישראל לבין אבינו שבשמים.

לאחד אותם לאחד, רק השם יתברך יכול, ואת זה מגלה משה רבינו לכלל ישראל, ההתקהלות הזאת באחדות, מכפרת על חטא העגל, שיער פירוד בין עם ישראל לבין אבינו שבשמים.

עמלק טוען שכל מה שעושים ישראל, זה רק מבחון, ושאנחנו רק עושים מעשה קוף בעלמא, ואנו עונים לו שאמנם נכון שאנחנו עושים מעשים שנראים כאילו הוי רק בחון, אבל האמת היא שבפנים אנחנו מקושרים מאד מאד להשי"ת.

בפורים מוחקים את שמו של עמלק, כי בפורים הכל בפנים, הכל בסתר, אנו אומרים את שמו של אחשוורוש ובעצם באמת מתכוונים לשמו של ה"מלך" מלך מלכי המלכים השי"ת ועמלק חושב שאנו מתכוונים באמת לאחשוורוש. האמת שאני רק חושב על השי"ת.

זכרו את הסיפור הזה תמיד! אחד מתלמידי הבעש"ט פגש במתנגד, גאון אחד, ואמר לו שיבוא לרבי שלו, וסירב המתנגד, אמר לו החסיד, אתה יודע הרבי שלי לימד אותנו תורה עמוקה לפרשת ויקהל-פקודי, שבת "החודש": שכל יהודי יכול לדעת מה אדם אחר חושב בעומק ליבו.

אמר לו המתנגד: "א"כ תגיד נא לי מה אני חושב עכשיו? ענה החסיד: "אתה חושב עכשיו על השי"ת". השיב המתנגד "לא נכון". אמר החסיד: "מה אתה לא חושב כל הזמן על השי"ת? האם אתה כל השנים לומד תורה ויש דברים אחרים שנכנסים למחשבתך?"

אם כך אתה צריך מיד לנסוע לרבי שלי, והוא ילמד אותך איך להיות דבק בהשי"ת כל רגע ורגע.

וכן ירושלים, עיר הקודש הגבוהה מהערים והעמוקה שבהן, מבחון נראית כמו עיר רגילה בעולם, אבל האמת, בפנים

סיפור נשמה

שסיפר ר' שלמה קרליבך

אני רוצה לספר לכם סיפור, חמוד מאוד. יום אחד נכנס ההיילגר וורקר לבית המדרש. והוא רואה שם אנשים מתקהלים, והם עומדים להכות שם מישהו. מבהיל! בוורקא, אין כזה שמרימים יד. ניגש הרבי וכלם מפסיקים. ואז הם מספרים לו: האדם הזה שהם עמדו להכות הוא עיתונאי בעיתון יהודי חילוני שממש נלחם ביהדות. והם גילו שהעיתונאי הזה בא לוורקא כדי לאסוף חומר לכתבה ארסית על וורקא בעיתון שלו. הוא התחיל לראיין אנשים על ימין ועל שמאל, כדי לספר אחר כך לקוראים שלו כמה הכל כל כך נורא בוורקא. ולכן הם רצו להכות אותו – כמלשין ומוציא דיבה.

פנה הוורקר לאותו עיתונאי ואמר לו: 'יהודי יקר שלי, אם אתה רוצה לשמוע על הדברים הנוראיים שקוראים כאן, למה לך לפנות אליהם? אני אספר לך. אני מבין שזהו הפרנסה שלך, אז אני רוצה לעזור לך. תתארח בביתי שלשה ימים, ואספר לך הכל.' [צוחק] אתם יכולים לתאר לכם מה עבר על היהודי השפל והמקולקל הזה בביתו של ההיילגר וורקר...

תנו לי לספר לכם עוד משהו. אתם יודעים, הוורקר הראשון היה ר' יצחק מוורקא. ובנו רבי אחרון היה ר' מענד'לה וורקר, המכונה 'הרבי השתקן'. הזכרנו אותו כמה פעמים. אתם יודעים, כדאי להכיר את הרבי המופלא הזה. אולי תקחו את זה כאתגר: ללמוד הכל ר' מענד'לה וורקר, הרבי השתקן.

אתם מבינים שהוא שתק, לא מפני שלא היה לו מה לומר... עכשיו תקשיבו: היה לו חתן בשם ר' נחמיה'לה, שהיה גר בוורשה. באותו בזמן, היתה מחלוקת בין וולוז'ין והחסידות. ובוורשה כמעט כולם היו חסידים. אז כדי ליישב את המחלוקת, היה צריך ר' יוסף בער – אביו של ר' חיים מבריסק – לבוא לוורשה. הוא התארח אצל אותו ר' נחמיה'לה, חותנו של ר' מענד'לה וורקר. כשחזר ר' יושא – בער לליטא, שאלו אותו: 'מה יש לך לספר על ר' נחמיה'לה? וכך הוא אמר להם: 'קודם כל, ר' נחמיה'לה הוא איש עני. ואף על פי כן הוא ארח אותי בביתו כל כך יפה. אבל אני רוצה שתדעו: יותר קל להוציא ממנו עשרים אלף רובל מאשר מילה אחת מיותרת.' געוואלד.

אני רוצה להגיד לכם: קדושה אמתית לא הולכת לאיבוד.

תשמעו: בנוי יורק היה מנצח, אחד המנצחים המפורסמים ביותר. לצערי, שכחתי את שמו. הוא היה ממש מנצח בעל שם עולמי. זה היה בשנת '61 או '62. יום אחד מישהו מספר לי: 'האם ידעת שהמנצח המפורסם הזה הוא אחד הנכדים של ר' מענד'לה וורקר?' הייתי אז בתחילת ה'קריירה' המוסקלית שלי. התקשרתי אליו וביקשתי להיפגש איתו. הוא הסכים מיד, וקבע את הפגישה במסעדה. לפניו היה מונח סנדוויץ' עם חזיר... הרגשתי שהוא רוצה לומר לי: 'הסכמתי להיפגש אתך, אבל שלא תהיינה לך אשליות'. אבל אתם יודעים מה, הוא היה כל כך מתוק. כל כך מתוק! לא להאמין. היה משהו הרבה יותר מיהודי פשוט. הוא היה קצת כמו רבי.

הייתי צעיר, ולא ידעתי כל כך מה לומר לו. אז התחלתי לדבר אתו על וורקא. וכאן באה ההפתעה הראשונה: כשהוא היה מזכיר את סבו ר' מענד'לה מוורקא, הענייים שלו היו מלאות דמעות. התחלתי להבין כמה היהודי הזה לא פשוט. למרות הסנביץ'. השיחה בינינו התחילה להתחמם. ופתאום הוא אומר אמר לי: 'אני רוצה שתדע: שנחיה כולנו שנים ארוכות, אבל כשיגיע זמני לעזוב את העולם, אני יודע שאצטרך לעשות תשובה. אתה חושב שהסבא שלי, ר' מענד'לה וורקר, יתן לי לבוא שם למעלה מלוכלך כפי שאני? הוא לא יתן לי. הוא ידאג לכך שאעשה תשובה.'

אזרתי אומץ ושאלתי אותו: 'אם כן, למה אתה מחכה לרגע האחרון?' הוא אמר: 'אל תשאל אותי'. ראיתי שהוא לא רוצה המשיך לדבר על זה. אבל התיידדנו. במשך שנה לא שמעתי עליו. ואז פתאום – זה היה ב'63 – אני מקבל הזמנה. הוא מזמין אותי לערב מיוחד ב Carnegie Hall, בו הוא ינצח על תזמורת שלמה שתבצע רק ניגוני וורקא. לא יאומן. אני רוצה שתדעו: ניגוני וורקא הם מאוד עמוקים. ואיך שהוא ניצח על הערב הזה – זה היה הכל כל כך יפה ומתוק. יכולת לבכות על כל ניגון לנצח. לא מכאב, אט מעומק. היה אפשר ממש להרגיש כמה נשמה הוא הכניס בכל ניגון. ההמשך הוא כמו בסיפור של ר' משה פיינשטיין: כמה שבועות אחר כך, שמעתי שהוא הסתלק מן העולם, אניני יודע, אולי הוא עשה תשובה באותו הלילה...

לתרומות הערות והארות ולקבלת העלון למייל: 7carlebach@gmail.com, 054-8140220 (נתנאל)

נערך ע"י נתנאל גואלמן, השיחה לקוחה מהאתר של קשר – www.box.com/rashban

הסיפור מהספר – 'לב השמים' על פסח, בספר יש הרבה תורות וסיפורים מפי ר' שלמה קרליבך

לעילוי נשמת: ר' אלעזר בן ר' גדליהו, חמדה בת ציפורה פייגא, חייה יהודית בת הרב שלמה זלמן, ר' משה בן ר' זכריה, תמר

בת ר' חיים שלמה, אברהם בן ר' אהרון עבי, זצ"ל.